

Handläggare
Caroline Holmström
Telefon: 08-50800815**Till**
Förskolenämnden
2024-12-10

Orosanmälningar i förskolan

Svar på remiss från stadsrevisionen, RVK 2024/3

Förvaltningens förslag till beslut

Förskolenämnden godkänner förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till stadsrevisionen.

Sammanfattning

Stadsrevisionen i Stockholms stad har genomfört en granskning av orosanmälningar, om det i Stockholms stads förskoleverksamhet finns arbetssätt som säkerställer att socialtjänstlagens anmälningsskyldighet uppfylls.

Stadsrevisionen lyfter i sin rapport att granskade verksamheter inte fullt ut säkerställer att anmälningar av oro för barn sker i enlighet med socialtjänstlagens krav. Revisionen menar att det finns behov av att utveckla den stadsövergripande analysen och uppföljningen av orosanmälningar. En utvecklad systematisk uppföljning och analys kan bidra till att identifiera vilka delar av orosanmälningsprocessen som behöver utvecklas och stärkas.

Förskolenämnden har insatser pågående för att utveckla arbetet med orosanmälningar. Vidare ser förskolenämnden möjligheter i att göra viss analys av den statistik som inhämtas från stadens upphandlad leverantör, Sweco samt ifrån socialtjänsten. För att kunna genomföra systematiska analyser behöver underlagen från statistiken dock förbättras. Behov av samsyn i hur statistik rapporteras och följs upp är nödvändig för att korrekta slutsatser ska kunna dras. Det pågår ett förvaltningsövergripande arbete i att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet där orosanmälningar är ett redan prioriterat utvecklingsområde.

Förskoleförvaltningen
Avdelningen för stadsövergripande utvecklingKaplansbacken 10
Box 12278
102 27 Stockholm
Växel
Fax<https://start.stockholm/>

Nämnden instämmer i revisionens bedömning att en mer utvecklad analys och stärkt samverkan med socialtjänsten skulle kunna bidra till att identifiera brister samt användas som underlag för vidare utvecklingsarbete.

Bakgrund

Stadsrevisionen har genomfört en granskning om det i Stockholms stads förskolor finns arbetssätt som säkerställer att förskolans anmälningsskyldighet till socialtjänsten uppfylls. Förskolenämnden och socialnämnden har ingått i granskningen. Även stadsdelsnämnderna Farsta, Hässelby-Vällingby och Järvas arbetssätt har granskats.

Förskolenämnden har ombetts att senast 2024-12-30 inkomma med yttrande på stadsrevisionens remiss gällande orosanmälningar i förskolan.

Ärendet

Stadsrevisionen lyfter i sin rapport att granskande förskoleverksamheter inte fullt ut säkerställer att anmälningar av oro för barn sker i enlighet med socialtjänstlagens krav.

Orosanmälan

Lagstiftning och dess förarbeten är tydliga avseende förskolans ansvar att genast anmäla misstanke om oro för ett barn till socialtjänsten om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Stadsrevisionen uppfattar inte i sin granskning att detta alltid sker enligt gällande lagstiftning. Detta trots att granskningen visar att stadsdelsnämnderna har rutiner framtagna för orosanmälan och att förskoleverksamheten har arbetssätt för att identifiera barn som riskerar fara illa. Granskningen visar att det förekommer att förskolans oro i vissa fall lyfts för diskussion inom arbetslaget eller med ledningen för förskolan men inte leder till anmälan. Revisionen har även noterat att förskolan i vissa fall vid oro för ett barn stödjer barnet och vårdnadshavare utifrån mer kompensatoriska åtgärder. Detta kan innebära en fördröjning av anmälan eller att anmälan inte görs överhuvudtaget. Stadsrevisionen menar att det finns flera orsaker till detta, bland annat osäkerhet hos medarbetare kring allvarlighetsgrad.

Kunskap och kompetensbehov

Vidare belyser rapporten vikten av att förskolans medarbetare har kompetens att upptäcka tidiga tecken hos barn samt har stödjande rutin och kunskap i att genomföra orosanmälan.

I rapporten framkommer att det erbjuds regelbundna kompetensutvecklingsinsatser till medarbetare men att dessa inte anses tillräckliga för att anmälningsskyldigheten efterlevs.

Vidare visar revisorernas granskning att det även finns en osäkerhet hos medarbetare kring allvarlighetsgrad och huruvida oron ska anmälas. Rutinerna som finns inom stadsdelsnämnderna för orosanmälan behöver tydliggöras så att de kan anses tillräckliga för att vägleda förskolans medarbetare vid oro eller anmälan. Det framkommer även en viss oro hos medarbetare att en orosanmälan kan medföra negativa konsekvenser för barn eller för anmälaren.

Samverkan socialtjänst

Stadsrevisorerna skriver i sin rapport att förskolepersonalen inte deltagit vid de anmälningsmöten som socialtjänsten har med vårdnadshavare under förhandsbedömning. Det framgår inte i den sociala dokumentationen och underlagen som ingått i granskningen om förskolan har bjudits in och varför förskolan om så skett inte deltagit.

Stadsrevisorerna bedömer att stadsdelsnämnderna måste säkerställa att förskolan bjuds in till anmälningsmöten under förhandsbedömning om det finns behov utifrån barnets bästa. Vidare framkommer det i granskningen att trots pågående samverkan och gemensamma utvecklingsarbeten finns det fortsatt behov av att ytterligare stärka samverkan mellan förskola och socialtjänst.

Systematisk uppföljning och analys

Slutligen visar stadsrevisorerna att det finns behov av att utveckla stadsövergripande analys och systematiska uppföljningar av orosanmälningar. En mer systematisk och fördjupad analys skulle kunna bidra till att identifiera brister och utvecklingsområden som behöver stärkas i processen för orosanmälan. Förskolenämnden och socialnämnden rekommenderas att i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla analysen av orosanmälningar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande utveckling, förskoleförvaltningen. Ärendet behandlas i samverkan med fackliga organisationer den 2 december 2024.

Funktionshinderrådet har möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 4 december 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förskolenämnden instämmer i revisionens bedömning att det finns behov av att utveckla analysen i samband med orosanmälningar. Nedan lämnar förvaltningen synpunkter och kommentarer på de bedömningar revisionen har gjort. Svaren baseras på nämndens identifierade utvecklingsbehov utifrån det övergripande systematiska kvalitetsarbetet samt redan pågående insatser som ligger i linje med revisionens resultat.

Orosanmälan

Revisionens bedömning överensstämmer med nämndens uppfattning om att arbetet med orosanmälningar behöver utvecklas.

Inför framtagandet av rapporten Förskola i Stockholm 2024 har uppföljning skett av stadsdelsförvaltningarnas arbete avseende rutin för orosanmälan. Underlagen är inte färdigbearbetade ännu och en mer detaljerad rapportering och analys presenteras i början av 2025 i den årliga rapporten. Resultaten indikerar dock på liknande resultat som revisionens granskning.

Rapporten visar att det finns rutiner för orosanmälan i alla stadsdelar och att de ser förhållandevis lika ut. Det är dock svårt att bedöma hur rutinerna efterlevs och om de är tillräckligt tydliga och relevanta för att fungera stödjande för personalen i förskolorna.

Vidare beskrivs det i rapporten behov av att fortsatt utveckla rutinerna för samverkan med socialtjänsten och i vissa stadsdelar pågår redan detta utvecklingsarbete. De uppföljningar som har gjorts inför rapporten visar att det finns grund för att stärka det gemensamma utvecklingsarbetet inom staden och i samverkan med andra aktörer inom detta område. Detta för att arbetet med rutiner för orosanmälningar ska bidra till en högre grad av stöd, efterlevnad och likvärdighet i stadens förskolor.

Förvaltningen har pågående insatser för att stärka arbetet med orosanmälningar. I det stödmaterial mellan förskola och socialtjänst som är under framtagande tydliggörs arbetet med en gemensam process för orosanmälningar i förskolan. Detta ska bidra till att säkerställa att medarbetare vet hur arbetet med orosanmälningar genomförs och följs upp.

Vidare pågår även ett arbete i att utveckla samarbetet mellan förskoleförvaltningen och socialförvaltningen i syfte att skapa strukturerade och regelbundna möten. Detta ska bidra till att förtydliga ansvaret samt öka förståelsen och kunskapen om varandras verksamhetsområden.

Kunskap och kompetensbehov

Revisionens bedömning överensstämmer med de behov som identifierats i nämndens övergripande systematiska kvalitetsarbete.

Varje stadsdelsförvaltning ska ha tydliga rutiner som är väl kända hos medarbetare och stödjer dem i arbetet med orosanmälning. Vidare ska medarbetare ges förutsättningar i att utveckla ökad grad av medvetenhet, kunskap och kompetens inom området. Förskolenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna stödja arbetet genom att ge medarbetare möjlighet att utveckla kunskap och kompetens. Detta för att säkerställa att orosanmälan genomförs i enlighet med gällande lagstiftning och utifrån framtagna rutiner, samt stärka medarbetarna i att känna trygghet i att fatta rätt beslut utifrån barnets bästa.

Förvaltningen har påbörjat dialog med stadsdelsförvaltningarna avseende utbildning i samtal med barn och vårdnadshavare. Syftet är att stärka medarbetares kompetens och förse dem med praktiska verktyg så att de känner sig trygga i svåra samtal med vårdnadshavare. Vidare ska denna insats bidra till att identifiera barns behov, ge tidigt stöd och skapa goda förutsättningar för att barnen ska utvecklas gynnsamt.

Insatser för att öka inskrivningsgraden och främja en hög närvaro i förskolan pågår. Förvaltningen deltar i ett nationellt nätverk tillsammans med 19 andra kommuner. Nätverkets syfte är att tillsammans med forskare utveckla arbetssätt i syfte att främja barns närvaro i förskolan och hur de kan utvecklas för en mer jämlik utbildning. Att öka barns närvaro i förskolan och höja inskrivningsgraden kan bidra till att identifiera och stödja utsatta barn tidigt, då regelbunden närvaro i förskolan kan fungera som en skyddsfaktor.

Frånvaro eller oregelbunden närvaro i förskola kan signalera riskfaktorer i hemmet, vilket gör det viktigt att kartlägga orsaker och agera tidigt. Strategier såsom riktad information och erbjudande om plats i enlighet med rådande lagstiftning om fler barn i förskolan samt samverkan mellan förskola, socialtjänst och BVC (regionen) kan stärka och bidra till att både barn och familjer ges tidigt stöd utifrån uppkomna behov. Att följa barns frånvaromönster och följa upp insatser som getts är nycklar för att på sikt minska orosanmälningar men främja barns välmående. Det program för barnhälsa som är under framtagande är en del av nämndens arbete med kompensatorisk förskola, kompetensutveckling samt med att stärka systematiken i uppföljning och analys.

Samverkan Socialtjänst

Revisionen lyfter fram att samverkan mellan förskola och socialtjänst inte förekommer i någon större utsträckning och skulle kunna ske med regelbundenhet. Detta överensstämmer till viss del med nämndens identifierade behov och pågående utvecklingsarbete.

Förvaltningens bedömning är att samverkansrutiner finns framtagna i stadsdelarna men i olika grad och att de till viss del skiljer sig åt. Det finns behov av att vidareutveckla samverkan att bli mer strukturerad. Detta för att bidra till gemensam förståelse, ökad kunskap om varandras verksamheter samt samsyn i frågor mellan förskola och socialtjänst.

Insatser kopplat till ökad samverkan mellan förskola och socialtjänstens verksamheter pågår. Under våren kommer chefsnätverk för förskolans och socialtjänsten initieras, där förskoleförvaltningen och socialförvaltningen är ansvariga för att leda och samordna nätverket. Nätverket ska bidra till att förbättra dialogen mellan förskola och socialtjänst, identifiera gemensamma utvecklingsbehov och utveckla en god samverkan.

Förvaltningen är delaktiga i Socialnämndens budgetuppdrag i att ta fram ett stödmaterial för förskola och socialtjänst. Stödmaterialiet är riktat till förskolans och socialtjänstens medarbetare, som ett stöd i arbetet med barn som far illa eller riskerar att fara illa. Stödmaterialiet beräknas vara färdigt för implementering och spridning under 2025.

Förskolenämnden och Socialnämnden kommer under 2025 som en del i att utveckla kvalitetsarbetet även att skapa samverkansforum mellan förskola och socialtjänst med fokus på tidiga och samordnade insatser för barnets bästa. Ovan nämnda aktiviteter syftar till att möta upp behovet av stärkt samverkan mellan socialtjänst och förskola samt ökad likställighet i staden.

Systematisk uppföljning och analys

Revisionens bedömning i att utveckla analysen överensstämmer även med nämndens identifierade behov och insatser för att systematisera och följa upp arbetet med orosanmälningar.

Den analys som är möjlig att göra idag är begränsad utifrån befintlig statistik. Förskolorna har inget eget system för statistikuppföljning och den statistik som finns att tillgå tas från stadens sociala system eller beställs av stadens upphandlade leverantör, Sweco. Statistiken behöver utvecklas så att det blir möjligt att se orosanmälningar på fler nivåer i verksamheterna som

exempelvis per stadsdelsområde och utifrån huvudman. Detta för att följa upp antalet orosanmälningar och för att se om insatser ger effekt samt för att utveckla analyserna och göra dem mer välgrundade.

Förutom att följa upp orosanmälningarna utifrån kvantitativa mått från förskola ser även förskoleförvaltningen behov av att utveckla det förebyggande och hälsofrämjande arbetet med tidigt och rätt stöd för barn utifrån mer kvalitativa metoder. För en mer träffsäker och djupare analys kan en kombination av kvantitativa och kvalitativa metoder ge en bredare bild av de bakomliggande orsakerna till orosanmälningar. Om orsaker identifieras till orosanmälningar kan de användas som ett stöd för nämndens utvecklingsarbete i ett mer förebyggande och främjande perspektiv, där stöd sätts in tidigt för de barn som behöver det.

Sammanfattningsvis instämmer förvaltningen i revisionens slutsats om att det finns behov av att utveckla arbetet med orosanmälningar i Stockholm stads kommunala förskolor. Systematisk uppföljning och fördjupade analyser kan bidra till att få djupare kunskap om orsaker till orosanmälningar och därmed skapa förutsättningar att prioritera rätt utvecklingsinsatser. Den statistik som finns att tillgå i dag behöver utvecklas. Med mer systematiska analyser och samverkan i processen kan arbetet säkerställa att barnets bästa är i fokus. Vidare kan det även bidra till ökade kunskaper och ge stöd för barn och medarbetare i förskolan.

Förvaltningens förslag till beslut

Förskoleförvaltningen föreslår att förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till stadsrevisionen som nämndens yttrande över rapport om orosanmälan i förskolan.

Gunilla Davidsson
Förvaltningsdirektör
Förskoleförvaltningen

Katarina Odén-Ryhede
Avdelningschef
Förskoleförvaltningen

Bilagor

1. Revisionsrapport nr 2/2024, Orosanmälan i förskola

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, Förvaltningsdirektör	2024-11-26
Katarina Odén-Ryhede, Avdelningschef	2024-11-26